

KAMU HUKUKU

BİR YÖNETMELİK ÇALIŞMASI

«Ön Lisans ve Lisans Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği Tasarısı»

Prof. Dr. Yaşar KARAYALÇIN

A. Ü. Hukuk Fakültesi

1. 50. yıldönümü yayımları.-2. Olaylar-belgeler.-3. Üç kademeli öğretim.-4. Tasarılar.-5. Komisyonun kurulması ve çalışmaları.-6. Kürsü görüşleri. 7 - KOMİSYON RAPORU. a) reform gereği. - 8. b) Safhalar ve usul. - 9. c) Safhalar. - 10. ç) Teklif edilen usul. - 11. d) Ders cetveli. - 12. e) Öğretim yükü. - 13. YENİ MODELİN ESASLARI. a) İlkeler. - 14. b) Ön lisans ve lisans ayrımı. - 15. c) Öğretim ve imtihan süresi. - 16. d) Öğretim süresi. - 17. e) İmtihan - 18. f) İmtihan esasları. - 19. g) Ders saatleri. 20. h) Dersler. 21. i) Yönelme - 22. j) Seçimlik dersler - 23. k) Gerçek öğretim süresi. - 24. l) Tahvil cetveli. - 25. m) Zorunlu dersler. - 26. n) Seçimlik dersler. 27. o) Bir öğrencinin okuyacağı ve imtihan vereceği ders sayısı. 28. p) Ders saatleri. 29. Fakülte Kurulundaki görüşmeler. 30. FAKÜLTE KURULU'NUN KARARLARI. DERS PROGRAMLARI: EK I. Komisyonun teklifi (Ön lisans diploması - Lisans diploması). Ek. II. Komisyonun 2. teklifi üzerinde Fakülte Kurulunda yapılan değişiklikler (Ön lisans diploması - Lisans diploması).

1. 50. yıldönümü yayımları : 5 Kasım 1925 tarihinde kurulmuş bulunan Fakültemizin 50. yıldönümü dolayısıyla iki önemli kitap yayınlanmıştır :

a) Prof. Dr. Ahmet Mumcu : Ankara Adliye Mektebi'nden Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne (1925-1975). «Ankara Hukuk Fakültesi'nin yarım yüzyıllık tarihi». Ankara, 1977, XX + 354 s. (AÜHF. yay. 416).

b) Oya Fişekçi : Kuruluşunun 50. yılı dolayısıyla Ankara

Hukuk Fakültesi öğretim üye ve yardımcıları bibliyografyası. 1925-1975. Ankara, 1977, XXVI + 535 s. (AÜHF. yay. 402).

Prof. Dr. Ahmet Mumcu'nun kitabı, Fakültemizin belgelere dayanan elli yıllık tarihidir. Ankara Hukuk Fakültesinin kuruluşuna kadar Türkiye'de hukuk öğrenimi ve araştırmaları birinci bölümde (s. 1-20) incelendikten sonra Prof. Mumcu Fakültemizin tarihini üç döneme ayırmaktadır : Ankara Adliye Hukuk Mektebi (2. bölüm s. 21-160); Ankara Hukuk Fakültesi (1927-13.11.1946. 3. bölüm, s. 161-234); Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi (13.VI.1946-5.XI.1975, 4. bölüm s. 235-246). Ekler bölümünde (s. 247-302) Fakülte dekanlarına, hayattan ayrılan veya emekli olan öğretim üyeleri ve görevlilerine, Fakülteden ayrılan asistanlar ile halen görevde olan asistan ve okutmanlar, sekreter ve büro şeflerine ait listeler yer almakta, ekler bölümünü mevzuat, konuşmalar, genel olmak üzere ayrıntılı üç dizi (s. 303-352) takip etmektedir.

Kütüphane Müdürümüz Oya Fişekçi'nin kitabında Fakültemizde elli yıl içinde görev almış bulunanların yazar adlarına göre yayınları (s. 1-272) ile konularına göre yayınları (s. 272-258) yer almaktadır. Ayrıca kitabın başında Fakültemizde görev almış eski öğretim üyeleri ve yardımcılarının listesi, 1975 yılında görevde bulunan öğretim üyeleri ve yardımcılarının listesi; sonunda ise Fakültemizde doktora yapmış olanların ve doktora tezlerinin listesi bulunmaktadır. Doktora öğretiminin başladığı 1944-1945 öğretim yılından 1975 yılına kadar 30 yıl içinde 93 hukuk doktorunun Türk hukuk hayatına kazandırılmış bulunduğunu görmekteyiz.

Her iki kitapta öğretim üye ve yardımcılarına ait kısa biyografik bilgi de verilmektedir.

2. Olaylar - belgeler : Yaşanılan dönem hakkında gelecek nesillere yeterli bilgi verecek olaylar ve belgeler konusunda Cumhuriyet kuşaklarının, geçmiş kuşaklara göre ne dereceye kadar başarılı olduğu üzerinde durulacak bir konudur. Bir müessesenin 50 yıllık tarihini yazmakta rastlanılan güçlükler olayları tesbit ve belgeleri saklamak konusunda ciddi eksiklerimiz olduğunu göstermektedir. Prof. Mumcu'nun kitabında 1946-1975 dönemine ait sadece 12 sahife ayrılmasının bir sebebi de belki belge yetersizliğidir.

Hafızalardan silinen olaylar, dosyalarda bulunamayan belgeler Fakültemizin yayın siyasetinde bir değişiklik gerektiğini göstermektedir.

1948 yılında çıkmaya başlayan Fakülte Dergisinde olaylar - belgeler bölümünün bulunmaması, şüphesiz bir eksikliktir. Çalış-

ma raporlarının yayınlanmaması, öğretim yılını açış konuşmalarının son yıllarda yapılmaması dolayısıyla olaylar-belgeler bölümü, kanaatimca, daha çok önem kazanmıştır.

Bilgi ve tecrübe birikiminden, bir döneme hâkim olan görüşlerden ve davranışlardan, olumlu ve olumsuz sonuçlardan kuşakların faydalanması, gereken dersleri alabilmesi lâzımdır.

Fakültemizde temel konularda kurulan komisyonların ve hazırladıkları raporların sayısını ve getirdikleri yeni fikir ve görüşleri bugün artık tesbit etmek mümkün görülmemektedir.

Öğretim, kütüphanecilik.. alanında yapılan her çalışma yeni bir değerlendirme, yeni bir görüş, farklı bir çözüm yolu demektir. İlgili kurullardan geçemiyen komisyon çalışmalarının ve komisyon raporlarında yer alan tekliflerin, görüşlerin bilinmesinde, gerekirse, neden ilgili kurullardan geçemediğinin incelenmesinde —bilgi ve tecrübe hazinesinin gelişmesi, davranış tahlillerinin gözlemleri bakımından— bugün için olduğu kadar, yarın için de büyük yararlar vardır.

3. Üç kademeli öğretim : Fakültemizde halen hukuk öğretimi üç kademeye ayrılmıştır :

a) *Doktora :* 1944-45 öğretim yılında başlayan doktora çalışmaları hakkında 1945, 1965 ve 1975 yılında olmak üzere üç yönetmelik çıkartılmıştır. Doktora çalışmalarını yürütmek için özel ve sürekli bir örgüt halen mevcut değildir.

b) *Yüksek lisans :* 29 Aralık 1975 tarihinde yayınlanan yüksek lisans (mastır) yönetmeliği 1976-77 öğretim yılında başarıyla uygulanmış; böylece Türk hukuk öğretiminde ilk defa bu kademede öğretim Fakültemizde gerçekleşmiştir. Bu yönetmeliğin bir özelliği de yüksek lisans çalışmalarını gözetecek sürekli bir komisyonu öngörmüş bulunmasıdır.

c) *Lisans :* Fakültemizde lisans öğretimi 1939-40 öğretim yılına kadar üç yıl sürüyordu. 1940-41 öğretim yılında dört yıllık öğretim dönemi başladı. Bu dönemin ilk yönetmeliği 1 Mart 1941 tarihinde Maarif Vekilliği Talim ve Terbiye Heyeti'nin kararı ile onandığı halde¹ söz konusu yönetmelik 1940-41 öğretim yılının başından itibaren uygulanmıştır.

Dört yıllık dönemin ikinci öğretim ve imtihan yönetmeliği 29.4.1948 tarihli (RG. 24.6.1948).

¹ Mumcu, Ankara Adliye Mektebi'nden Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine (1925-1975). Ankara, s. 183.

Bu dönemde üçüncü öğretim ve imtihan yönetmeliği 1964 yılında kabul edilmiştir (RG. 13.4.1964). Bu yönetmelikte 1968 ve 1969 yılında değişiklikler yapıldı (RG. 15.7.1968, 26.7.1969, 9.2.1970)².

4. **Tasarılar** : Her eğitim ve öğretim kuruluşu uyguladığı öğretim sistemini (ders programları, öğretim ve imtihan usulü ve diğer eğitim, öğretim ve değerlendirme çalışmalarını) zaman zaman değerlendirerek, toplumda değişen şartları, gelişen yeni metot, teknik ve araçları gözönüne alarak daha verimli, başarılı bir eğitim sistemi gerçekleştirmek ister. Eğitim biliminde bu çalışmaların tümüne, «program geliştirme» adı verilmektedir².

Fakültemizde son yirmi yıl içinde lisans öğretim ve imtihan sisteminde çeşitli düzeylerde değişiklik yapmak amacıyla hazırlanan ve Fakülte (Profesörler) Kuruluna sunulan kişisel teklifler ile Fakülte (Profesörler) Kurulu tarafından kurulan komisyonların hazırladıkları tasarıların sayısı, artık hiç bir öğretim üyesinin hatırlayamayacağı kadar artmıştır. Bu teklif ve tasarılar Kurul'da görüşülmüş; bir safhaya kadar gelindikten sonra gereken çoğunluğu sağlayamamıştır.

Çok büyük bir çoğunluğun imzası ile Kurula sunulan bir teklifin sonra nasıl reddedildiğini, bütün maddeleri kabul edilen tasarıların sonradan tümü oya konulunca hangi hava içinde reddedildiğini kıdemli öğretim üyelerinin unutmaları mümkün değildir.

Olumsuz sonuçlu tasarı çalışmaları, sadece bu tasarıları hazırlayanlar için değil, aynı zamanda Kurulun bütün üyeleri için küçümsenemeyecek bir zaman kaybına sebep olmaktadır. Bu yüzden kaybedilen iş saatleri, kanaatimce, yüzlerin pek çok üstündedir.

Bu durumun sebepleri nelerdir? Kurul olarak çalışma metodlarının bilinmemesi veya bu metodları uygulama gücünün yetersizliği mi? Büyük kurullar halinde çalışmak mı? Kurul üyelerinin aynı eğitim formasyonunu almamış olmaları; farklı görüş ve anlayışlara sahip olmaları mı? Kişisel ve meslekî menfaat çatışmaları mı? Hissî davranışlar, kaprisler veya genel olarak davranışlardaki yetersizlikler mi? Tasarı ve tekliflerin, çoğunluğun akademik görüş ve anlayışına aykırı olması mı?

² Lisans yönetmelikleri ve ders programları için Mumcu, age., s. 123-144, 183-196, 235-239'a bak.

³ Dr. Fatma Varış : Eğitimde program geliştirme «Teori ve teknikler» 1971, 309 s.

İhtimalleri arttırmak mümkündür. Sonuçda belki bütün bu unsurlar şu veya bu derecede etkili olabilmektedir. Her halde, kullarda görev ve sorumluluk taşıyanlar ve genel olarak davranış tahlilleri ve bilimcileri bakımından üzerinde durulması gereken bir durum vardır.

Teklifler, tasarılar, komisyon raporları aynen veya özet olarak yayınlanmadığı, olaylar-belgeler sütunlarında yer almadığı için bu metinlerde yer alan yeni görüş ve çözüm yolları, zamanla unutulmakta; ilerde aynı konuda çalışmalar yapmak gerektiği vakit, bu görüş ve çözüm yolları bilinmeden, bu çalışmalardan çıkartılacak dersler gözönüne alınmadan işe başlanılmaktadır.

Bu yazıda 27.11.1975 tarihinde başlayan ve 21.5.1977 tarihinde sona eren bir lisans öğretim ve imtihan yönetmeliği çalışmasının öyküsü ve tasarıya hâkim olan başlıca görüşlerin özeti verilmiştir.

5. Komisyon'un kurulması ve çalışmaları: Fakülte Kurulu 27.XI.1975 tarihli oturumunda «Fakülte Lisans Öğretim Yönetmeliğinin yeniden gözden geçirilerek değişiklikler yapılması ve gerekirse yeni bir yönetmelik hazırlanması için Prof. Dr. Yaşar Karayalçın, Prof. Dr. İlhan Akipek, Doç. Dr. Rüçhan Işıkt, Doç. Dr. Özcan Karadeniz ve asistanlarca seçilecek iki asistan temsilcisinden oluşan 6 kişilik bir komisyon kurulmasına» karar vermiştir. Komisyona asistanlar Dr. Nurkut İnan ile A. Necip Ortan'ı temsilci üye olarak seçmişlerdir.

10 Aralık 1975 tarihinde ilk toplantısını yapan Komisyon, başkanlığa Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'ı seçmiş ve 13 Ocak 1976 tarihine kadar yoğun bir çalışma yaparak raporunu ve eklerini 19 Ocak 1976 tarihinde Dekanlığa sunmuştur.

6. Kürsü görüşleri: Birinci toplantıda Komisyon, «kürsü görüşlerinin istenmesi gerektiği sonucuna varmış ve ders programı konusunda Fakülte Kuruluna yapılacak teklifin bu görüşler alındıktan sonra hazırlanmasına» karar vermiştir.

Komisyonun kararı 13 Aralık 1976 tarihinde kürsü başkanlarına bir mektupla bildirilmiş ve aşağıdaki hususlar hakkında aralık sonuna kadar kürsü görüşleri rica edilmiştir :

«1 — Ders saatleri : Kürsüye bağlı derslerin ders saatleri azaltılabilir mi?

2 — Mecburî derslerden bölünmesini istediğiniz dersler var mıdır? Adları? Haftada kaç ders saati olmalıdır?

3 — Mecburî derslerden seçimlik olmasını istediğiniz dersler var mıdır?

4 — Seçimlik derslerden mecburî ders haline getirilmesini istediğiniz dersler var mıdır?

5 — Yeni mecburî veya seçimlik ders ihdası gerekir mi?

Not : Yarıyılların 14 haftadan, böylece bir ders yılının 28 haftadan oluşması düşünülmektedir.»

Ekonomi, Hukuk Tarihi, Kamu Hukuku, Anayasa Hukuku, Devletler Umumî Hukuku, Ceza Hukuku, Medeni Hukuk, Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku, Ticaret Hukuku kürsüleri yukarıdaki soruları cevaplandırmış, Kamu Hukuku Kürsüsü Komisyonumuza sözlü olarak etraflı açıklamalarda bulunmak istediğini, program düzenlemesi bakımından bazı güçlükler ve tereddütlerle karşılaşılması halinde programa son şeklinin verilmesinden önce kürsü ile tekrar temasa geçilmesini bildirmiştir.

Kamu hukuku kesimini ilgilendiren derslere ait tekliflerin görüşülmesi ve en uygun çözüm yolunun bulunabilmesi için Komisyonumuz son toplantısına Anayasa, Kamu Hukuku, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi kürsüleri öğretim üyeleri davet edilmiş ve bu toplantıya Prof. Dr. Hâmid *Topçuoğlu*, Prof. Dr. Münci *Kapani*, Prof. Dr. Ergun *Özbudun* ve Doç. Dr. Yahya *Zabunoğlu* katılmışlardır.

Dersler hakkında kürsü görüşleri alındıktan ve Komisyon toplantısına katılan meslektaşlarımızın teklif ve izahları dinlendikten sonra ders programına son şekil verilmiş ve Komisyon, raporunu 13 Ocak 1976 tarihinde oybirliği ile kabul etmiş, çoğaltılan rapor ve ekleri 19 Ocak 1976 tarihinde Dekanlığa sunulmuştur.

7. Komisyon raporu :

a) **Reform gereği :** Komisyon uygulanmakta olan Lisans Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği'nin çeşitli açılardan değiştirilmesi, yeni bir Yönetmelik hazırlanması, lisans öğretim ve imtihan konularında *köklü bir reform* yapılması gerektiği sonucuna varmıştır.

8. **b. Safhalar ve Usul :** Komisyon bu konuda daha evvel kurulmuş çeşitli komisyonların hazırladıkları raporların akibetini ve Kurulda cereyan eden ve bazan haftalarca süren görüşmelerin olumsuz sonucunu gözönüne alarak çalışmaların üç safhaya ayrılmasını

ve bu üç safhada özel bir müzakere ve karar usulünün uygulanmasını Fakülte Kurulu'na teklif etmeyi kararlaştırmıştır.

9. c. Safhalar :

1. *Safha* : Modelin hazırlanması ve ilkelerin Fakülte Kurulunca kabul edilmesi safhasıdır.

2. *Safha* : Benimsenen esaslara göre Yönetmelik tasarısının hazırlanması ve Fakülte Kurulunca görüşülüp kabul edilmesi safhasıdır. Bu safhada Yönetmelik tasarısı sadece ilkelere uygunluk bakımından incelenmeli; esasla ilgili teklifler görüşülmelidir.

3. *Safha* : Yeni Yönetmeliğin kayıtlı öğrencilere uygulanmasını düzenleyecek intikal hükümlerinin hazırlanması ve karara bağlanması safhasıdır.

Yeni Yönetmelik yürürlüğe girince kürsüler zorunlu veya seçimlik derslerin müfredat programlarını hazırlamalı, özellikle yakın alanların öğretim programları arasında denge ve ahenk sağlanmalıdır.

Komisyon bu raporu ile lisans öğretim ve imtihan *modelini* Fakülte Kurulu'na sunmaktadır.

10. ç. **Teklif edilen usul** : Modelin bütünlüğünü sağlamak, Kurul müzakerelerinde zaman israfını önlemek için Komisyon yeni Yönetmelikle ilgili her üç safhada şu özel usulün uygulanmasını teklif etmiştir :

a) Önce modelin müzakereye değer olup olmadığı görüşülmeli ve bu karar, normal çoğunlukla verilmelidir.

b) Teklif edilen modelin ele alınıp müzakeresine karar verildikten sonra modelde yapılacak değişiklik ve ilâveler konusunda şu usul uygulanmalıdır :

— Yazılı olmayan teklifler müzakere konusu yapılmamalıdır.

— Yazılı teklifler beş üyenin veya komisyonun desteği olmadıkça müzakere konusu yapılmamalıdır.

— Komisyonun katıldığı teklifler normal çoğunlukla karara bağlanmalıdır.

— Komisyonun katılmadığı teklifler mevcut üyelerin üçte iki oyu ile karara bağlanabilmelidir.

11. d. **Ders cetveli** : Komisyon, Yönetmelikle ilgili hemen bütün çalışmaların ders cetveli konusunda çıkan görüş ayrılıkları dolayısıyla olumlu bir sonuca bağlanamadığını gözönüne alarak ders cetvelini hazırlarken gerçekçi davranmış ve Fakülte Kurulu'nca kabul edilebilecek dengeli ve Türk hukuk hayatının isteklerine ve yeni gelişmelere uygun bir ders cetveli sunmayı bir ilke olarak benimsemiştir.

12. e. **Öğretim yükü** : Önümüzdeki yıl Fakültemizde yüksek lisans öğretim çalışmaları başlayacaktır. İlgili Yönetmeliğe göre yüksek lisans öğrencilerine *haftada 20 saat* ders veya seminer yapmak gerekecektir. Doktora çalışmaları da gözönüne alınacak olursa öğretim kadrosunun *yükü önemli şekilde* artacaktır. Ders cetveli değerlendirilirken bu noktanın ve ayrıca sınıf sayısının özellikle gözönüne alınması gerekir.

13. **Yeni modelin esasları** :

a) **İlkeler** : Komisyon aşağıdaki beş ilkeyi yeni modelin esasları olarak kabul etmiştir :

- a) Yoğun öğretim,
- b) Sömestre sistemi,
- c) Ders geçme esası,
- d) Ön lisans - lisans ayrımı,
- e) Yılda üç imtihan.

14. b) **Ön lisans - Lisans ayrımı** :

- Ön lisans diploması için 4 sömestre öğretim yapılır.
- Lisans diploması için 4 sömestre öğretim yapılır.
- Ön lisans diplomasını alan öğrenci iki yıllık yüksek öğretim yapmış sayılır.
- Lisans diplomasına kaydolabilmek için ön lisans diploması almış olmak gerekir.
- Ön lisans diplomasını alan kimse lisans programına hemen kaydolmak mecburiyetinde değildir.

15. c) **Öğretim ve imtihan süresi** :

Öğretim (14 + 14 = 28) + imtihan (2 + 2 + 2 = 6) = 34 hafta.

16. d) Öğretim süresi :

- Öğretim, yılda iki sömestreye ayrılır.
- Her sömestre 14 hafta öğretim yapılır.
- Kış sëmestresi : 1 Ekim - 10 Ocak,
- Yaz sëmestresi : 1 Mart - 10 Haziran.

17. e) İmtihan :

- Yılda üç defa - sözlü veya yazılı imtihan yapılır.
  - Kış dönemi : 16 - 30 Ocak
  - Yaz dönemi : 16 - 30 Haziran
  - Güz dönemi : 5 - 19 Eylül
- Her dersin imtihanı yazılı veya sözlü yapılabilir; fakat bir dersin imtihanı bir günde biter.
- İmtihan günleri Dekanlıkça iki hafta önce tespit ve ilân edilir.
- Gerekirse tatil günlerinde de imtihan yapılabilir.
- Bir öğrenci okuduğu sëmestrenin derslerinden gün aşırı imtihana girecek şekilde imtihan günleri tespit edilir; önceki sëmestrelere kalan dersler için ayrı imtihan günü tespit edilemez. İlgili öğrenci normal öğrencilerle beraber imtihana girer.

18. f) İmtihan esasları :

- Her öğrenci okuduğu dersin imtihanlarına sëmestre sonu imtihan döneminde ve sonraki imtihan döneminde girebilir.
- Bir imtihan döneminde bir öğrenci okumuş olduğu en çok dokuz dersin imtihanlarına girebilir.
- 1. sëmestre derslerinin imtihanı verilmeden 3. sëmestrede okutulan derslerin imtihanına girilemez.
- 2. sëmestre derslerinin imtihanı verilmeden 4. sëmestrede okutulan derslerin imtihanlarına girilemez.
- Her öğrenci imtihanın başlayacağı tarihten bir ay önce hangi derslerden imtihana gireceğini iki nüsha formüleri doldurarak idareye bildirir; ikinci nüsha öğrenciye verilir.

19. g) Ders saatleri :

— Ders saati toplamı esas itibariyle günde 4; haftada 20 saattir.

— Bu sınır ancak istisnaen ve zaruret olan hallerde aşılmıştır. Lisans ders cetvelinde haftalık ders saati 21-22 saattir.

— Öğleden sonra sadece seminer çalışmaları yapılır.

— Esas olan öğrencinin günün öğleden sonraki kısmını ders çalışmasına, ödev hazırlamaya vs. tahsis etmesidir. Sadece seçimlik dersler için bir istisna yapmak gerekebilir.

— Ders saatlerine amelî dersler dahildir. Ders saati dışında Fakülte Kurulu kararı olmadan ek ders veya amelî ders yapılamaz.

20. h) Dersler³ :

— Dersler zorunlu ve seçimlik dersler olmak üzere iki kısma ayrılmıştır.

— Seçimlik dersler

— Genel (G)

— Kamu hukuku alanı (KH)

— Özel hukuk alanı (ÖH)

olmak üzere üçe ayrılmıştır.

21. i) Yönelme :

— Yönelme lisans kademesinde seçimlik derslerle gerçekleşecektir. Kamu veya özel hukuka yönelmede eşitlik ve denge ilkesi sağlanmıştır. Lisans kademesinde tam bir ayrılma ve uzmanlaşma mahzurlu görülmüştür.

— Lisans programına yazılırken öğrenci kamu hukuku alanı ile özel hukuk alanı arasında bir seçim yapar.

— Öğrencinin en az 3 seçimlik dersi yöneldiği alanla ilgili dersler arasından alması gerekir; diğer üç seçimlik dersi genel seçimlik derslerden veya yönelmediği alanın seçimlik dersleri arasından da alabilir.

22. j) Seçimlik dersler :

— Fakülte Kurulu kararı ile seçimlik ders çeşidi ar-

³ Komisyonun teklif ettiği ders cetveli için Ek. I'e bak.

tırılabilir veya o yarıyıldaki bazı seçimlik dersler okutulmayabilir.

— Üst sönestredeki öğrenci önceki sönestrelerde okutulan seçimlik dersleri de seçebilir.

— Bazı seçimlik dersler bir alana yönelen öğrenciler için alınması mecburi ders olarak tanımlanmıştır (meselâ: Deniz ticaret hukuku özel hukuka yönelenler; siyasal bilim kamu hukukuna yönelenler için mecburi derstir).

(Bazı seçimlik derslerin ilerde yüksek lisans öğrencileri tarafından alınması gerekebilir).

23. k) Gerçek öğretim süresi :

— *Yürürlükteki Yönetmeliğe göre :*

22 hafta öğretim yapılır. 2 hafta resmî tatil vs. dir. Gerçek öğretim süresi : 20 hafta.

— *Teklif göre :*

Her sönestre 14 haftadır. 1 hafta resmî tatil vs. dir.

Gerçek öğretim süresi : 1. yarıyıl 13 hafta; 2. yarıyıl 13 hafta, toplam olarak 26 haftadır.

24. l) Tahvil cetveli :

Yürürlükteki duruma ve teklife göre ders saatleri karşılaştırılması :

<i>20 haftaya göre</i>		<i>13 haftaya göre</i>	
<i>Ders saati</i>	<i>Toplam</i>	<i>Ders saati</i>	<i>Toplam</i>
1	20	2	26
2	40	3	39
3	60	4	52
4	80	5	65
5	100	6	75

— İlişikteki ders cetvelleri teklifinde ( ) içindeki rakam yürürlükteki ders saatini gösterir.

25. m) Zorunlu dersler :

Ders sayısı : Ön lisans'da 18, Lisans'da 19.

26. n) Seçimlik dersler :

— Ön lisans'da	
— Öğrencinin alacağı ders sayısı :	2
— Seçimlik ders sayısı :	7
— Lisans'da :	
— Öğrencinin alacağı ders sayısı :	6
— Seçimlik ders sayısı :	15
— Seçimlik derslerin çeşitleri :	
Genel :	10
Kamu H. :	5
Özel H. :	7
Toplam	22

27. o) Bir öğrencinin okuyacağı ve imtihan vereceği ders sayısı :

— Mevcut yönetmeliğe göre :	32
— Teklife göre :	
Ön lisans :	20
Lisans :	25
Toplam	45

28. p) Ders saatleri : Haftada :

Ön lisans'da :	zorunlu 77+ seçimlik 4 =	81 saat
Lisans'da :	zorunlu 72+ seçimlik 8 =	80 saat

29. **Fakülte Kurulundaki görüşmeler :** Komisyon, raporunda yer alan esaslara ve teklif ettiği modele uygun olarak ayrıca 42 maddelik bir tasarı hazırlamış, ön lisans ve lisans diploması ders programı teklifini de bu tasarıya ekliyerek Fakülte Kuruluna sunmuştur.

Komisyonun raporu ve teklif ettiği model Fakülte Kurulunun 1976 yılında 26, 28, 29 Ocak, 25 Mart, 29 Nisan, 7, 31 Mayıs, 7 Haziran, 1977 yılında 14 ve 21 Nisan tarihli oturumlarında geniş ölçüde tartışılmış, modelin ilkeleri ve teklif edilen ders programı ayrıntıları ile incelenmiş ve aşağıda özetliyeceğimiz kararlar alınmıştır.

Komisyonun yönetmelik görüşmeleri için önerdiği özel usul (nu. 10) Fakülte Kurulunda benimsenmemiştir.

Komisyon raporunun sürelerle ilgili kısmını incelemek üzere Fakülte Kurulu Prof. Dr. Tuğrul Ansay, Doç. Dr. Rüçhan Işık ve Doç. Dr. Sedat Kılıççı'dan oluşan özel bir komisyon kurmuştur (29 Ocak 1976 tarihli oturum).

Fakülte Kurulundaki görüşmeler safhasında Doç. Dr. Rüçhan Işık «AÜHF. Lisans Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği»nin değiştirilmesi çalışmalarında gözönüne alınabilecek bazı sayısal bilgiler» başlığını taşıyan 12 sahifelik incelemesini çoğaltarak Kurul üyelerine dağıtmış ve ayrıca Kurulda ayrıntılı bilgiler vermiştir.

Komisyon raporu ve teklif ettiği model Fakülte Kurulunda incelenirken, lisans öğretim ve imtihan konularında iki komisyonun rapor ve teklifleri de gündeme alınmıştır (Öğretim üyeleri ve öğrencilerden oluşan Diyalog Komisyonunun teklifleri, öğrenci kontenjanının artırılması, ikinci bir hukuk fakültesi kurulması, ikili öğretime geçiş konularını incelemek üzere 25.11.1976 tarihinde kurulmuş komisyonun küçük sınıf sistemiyle ilgili teklifleri) (14 ve 29 Nisan 1977 tarihli oturumlar, 67 ve 95 sayılı kararlar).

30. Fakülte Kurulu'nun kararları : Fakülte Kurulu, önce Komisyonun raporunu ve teklif ettiği modeli genel olarak incelemiş, sonra ders programlarına ait ek tabloları değerlendirmiş ve üçüncü safhada Komisyon tarafından hazırlanan tasarı metnini görüşmüş ve ilk on maddesini kabul etmiştir.

Fakülte Kurulu :

26 Ocak 1976 tarihli oturumda :

- a) Pratik derslerin ders saatlerinde veya ders saatleri dışında yapılacağına (oy çokluğu),
- b) Bazı derslerin iki sömestr okutabilmesine (oybirliği),
- c) Yılda üç sınav yapılmasına (oy çokluğu),
- d) Her öğrencinin yılda üç sınava girebileceğine (oy çokluğu);

28 Ocak 1976 tarihli oturumunda :

Yeni Lisans Yönetmeliği kabul edildiği takdirde :

- a) Sömestr sisteminin ilke olarak kabulüne (oy çokluğu ile),
- b) Lisans öğretiminin iki öğretim devresine ayrılması ilkesinin kabulüne;

c) Birinci öğretim devresinde okutulan derslerin sınavlarının tümünden başarı göstermeden, ikinci öğretim devresinde devamın mümkün olamayacağına;

25 Mart 1976 tarihli oturumunda :

- a) Yılda 26 hafta esasına göre ders yapılmasına;
- b) Sınavların cumartesi, pazar günleri de yapılmasına;
- c) Sınavların ders kesimi tarihini takiben beş gün sonra başlamasına;

1 Nisan 1976 tarihli oturumunda :

- a) Her öğrencinin, okuduğu dersin imtihanlarına sömestr sonu imtihan döneminde veya sonraki imtihan döneminde girebileceğine;
- b) Bir imtihan döneminde bir öğrencinin okumuş olduğu derslerden ilerde tesbit edilecek belirli sayıda imtihana girebileceğine;
- c) 1. Sömestr derslerinin imtihanı verilmeden 3. sömestrde okutulan derslerin imtihanına girilemeyeceğine;
- d) 2. Sömestr derslerinin imtihanı verilmeden 4. sömestrde okutulan derslerin imtihanlarına girilemeyeceğine;
- e) Ders saati toplamının günde 4, haftada 20 saati aşamayacağına ve pratik ders sayısının da haftada 5'den fazla olamayacağına;

7 Mayıs 1976 tarihli oturumunda :

- a) Aşağıdaki derslerin «Ön lisans» devresinde okutulmasına; Aynî Haklar, Hukuka Giriş, Ekonomi, Medenî Hukuk, Siyasî Tarih, Roma Hukuku, Anayasa Hukuku, Siyasal Kurumlar, Türk Anayasa Hukuku, Ceza Hukuku (Genel Esaslar);
- b) Hukuk Tarihi dersinin, ön lisans programında, imkân olmadığı takdirde «Lisans» devresinde okutulmasına;
- c) Ön lisans devresinde seçimlik ders olmamasına;
- ç) Sosyal bilimlere giriş ve sosyal bilimlerde metod, hukukta metod ve usul hukukuna giriş dersleri muhtevalarının (müfredatlarının) genel hatlar ile belirlenmesine,
- d) Aşağıdaki derslerin «Lisans» devresinde okutulmasına : Ceza Hukuku (Özel), Ticarî İşletme Hukuku, Borçlar Hukuku (özel), Şirketler Hukuku, Devletler Hususî Hukuku, Devletler Umu-

mî Hukuku, Hukuk Felsefesi, Ceza Hukuku, Medenî Usul Hukuku, Kamu Hukuku, Hukuk Sosyolojisi, İş Hukuku, İcra-İflâs Hukuku, Sigorta Hukuku ve Adlî Tıp.

31 Mayıs 1976 tarihli oturumda :

— Ders cetvelinin yanlarındaki haftalık saatleri de dahil olmak üzere yapılan değişikliklerle kabulüne⁴.

7 Haziran 1976 tarihli oturumunda :

— Görüşülmesine geçilen maddelerden 1, 2, 6, 8, 9, 10. maddelerin aynen; 3, 4, 5 ve 7 nci maddelerin de Kurul'da değiştirilen şekli ile kabul edilmesine

karar vermiştir.

Bu tarihten sonra Ön Lisans ve Lisans Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği tasarısı Kurul gündeminde arka plana atılmış ve 9,5 ay görüşülememiştir.

21 Nisan 1977 tarihli toplantıda modelin ilkeleri konusunda aykırı görüşde olanlar, fikirlerini açıklamışlardır. «Fakülte Lisans Öğretim Yönetmeliğinin yeniden gözden geçirilerek değişiklik yapılması ve gerekirse yeni bir yönetmelik hazırlanması için...» Komisyon kurulmasına 27.11.1975 tarihinde karar veren Fakülte Kurulu 16 ay 24 gün süren dönem içinde yukarıda özetlenen çalışmaları yaptıktan ve kararları verdikten sonra, «Yeni lisans yönetmeliği çıkarılmasına şimdilik gerek olmadığı» sonucuna varmıştır.

---

⁴Ek II'ye bak.

EK. I. Komisyonun teklifi :**ÖN LİSANS DİPLOMASI**

I. Yarıyıl	
X — Sosyal bilimlere giriş	3 (—)
— Hukuka giriş	4 (3)
X — Ekonomi	6 (4)
— Siyasî Tarih	3 (2)
X — Medenî Hukuk (Giriş - şahıs h.)	4 (5/2) 4 (5/2)
(5 Ders)	20

II. Yarıyıl	
X — Hukukda Metot	3 (—)
X — Roma Hukuku	6 (4)
— Anayasa H. ve Siyasal Kurumlar	4 (4/2)
— Aile Hukuku	4 (5/2)
— Türk Hukuk Tarihi	3 (2)
(5 Ders)	20

III. Yarıyıl	
X — Ekonomi	6 (4)
X — Türk Anayasa Hukuku	4 (4/2)
X — Borçlar H. - Genel	7 (4)
— Uluslararası İlişkiler	2 (—)
— Seçimlik	2 (—)
(5 Ders)	21

IV. Yarıyıl	
— Maliye	3 (2)
X — İdare H.	5 (3)
X — Ceza H. - Genel	6 (4)
X — Borçlar H. - Özel	4 (2)
Seçimlik	2 (—)
(5 Ders)	20

Seçimlik dersler	
— Sosyal Bilimlerde Metod (İstatistik dahil)	(G)
— Türk Ekonomisi	(G)
— Ekonomik Doktrinler tarihi	(G)
— Ekonomik sistemler	(G)

Seçimlik dersler

— Muhasebe	(G)
— Adli Psikoloji	(KH)
— İnsan Hakları	(KH)

- Parantez içindeki rakamlar yürürlükteki yönetmeliğe göre bir öğretim yılı içinde okutulan haftalık ders saatini gösterir.
- «X» Uygulama yapılacak dersleri gösterir.

Ek. I. Komisyonun teklifi :**LİSANS DİPLOMASI**

I. Yarıyıl	II. Yarıyıl	III. Yarıyıl	IV. Yarıyıl
X — Ceza H. - Özel 3 (2)	X — Devletler Umumi Hukuku 6 (4)	X — Devletler Hususi Hukuku 5 (3)	— Kamu Hürriyetleri 2 (3/2)
X — Medenî Usul H. 6 (4)	X — İdarî Kaza 3 (2)	— Hukuk Felsefesi 3 (2)	— Hukuk Sosyolojisi 3 (2)
X — Eşya H. 6 (4)	X — Miras H. 3 (2)	X — Vergi Hukuku 3 (2)	X — İş hukuku ve sosyal güvenlik 5 (3)
X — Ticarî İşletme Hukuku 3 (4/2)	X — Şirketler H. 5 (4/2)	X — Ceza Usul H. 5 (3)	X — İcra-İflâs H. 5 (3)
— Seçimlik 2 (1)	— Seçimlik 2 (—)	X — Kıymetli Evrak 3 (5/3)	X — Sigorta H. 3 (5/3)
— Seçimlik 2 (—)	— Seçimlik 2 (—)	— Seçimlik 2 (—)	— Adli Tıp 2
(6 Ders) 22	(6 Ders) 21	(6 Ders) 21	— Seçimlik 2 (1)
			(7 Ders) 22
— Tapulama ve Toprak Hukuku (G)	— Uluslararası Kuruluşlar (KH)	— Avrupa Hukuku (G)	— Deniz Özel Hukuku (ÖH)
— Rekabet Hukuku (ÖH)	— Mukayeseli Özel Hukuk (ÖH)	— Siyasal Bilim (KH)	— Deniz Kamu H. (G)
— Askerî Ceza H. (KH)	— Fikrî-Sınai Haklar (ÖH)	X — Taşıma Hukuku (ÖH)	
— Dış Ticaret H. (G)		X — Uygulamalı Medenî Hukuk (ÖH)	
— Çevre H. (G)		X — Uygulamalı Borçlar Hukuku (ÖH)	

- X Uygulamalı çalışma yapılması zorunlu dersler.
- Özel Hukuka yönelenler a) «Tapulama ve toprak hukuku», b) «Uygulamalı medenî hukuk», c) «Uygulamalı borçlar hukuku» derslerinden birini seçerler.
- «Deniz özel hukuku» dersi özel hukuka yönelenler için zorunludur ve haftada üç saat okutulur.
- «Siyasal bilim» dersi kamu hukukuna yönelenler için zorunludur ve haftada üç saat okutulur.

**Ek. II. Komisyonun 2. teklifi (10 Mayıs 1976) üzerinde
Fakülte Kurulunda yapılan değişiklikler :**

ÖN LİSANS DİPLOMASI

I. Yarıyıl		II. Yarıyıl		III. Yarıyıl	
X — Sosyal bilimlere giriş	3 (—)	X — Hukukda metod	3 (—)	X — Ekonomi	6 (4)
— Hukuka giriş	4 (3)	X — Roma hukuku	6 (4)	X — Türk anayasa h.	4 (4/2)
X — Ekonomi	6 (4)	— Anayasa h. ve siyasal kurumlar	4 (4/2)	X — Medenî hukuk (Borç- lar h. - Genel I)	3 (4/2)
— Siyasî tarih	3 (2)	X — Medeni hukuk (Aile Hukuku)	3 (5/2)	X — Usul hukukuna giriş	2 (—)
X — Medenî Hukuk (Giriş - Şahıs H.)	4 (5/2)	— Türk hukuk tarihi	3 (2)	X — Ceza hukuku (Genel I)	3 (4)
(5 Ders)	20	(5 Ders)	19	— Ekonomik sistemler	2 (—)
				(6 Ders)	20
IV. Yarıyıl					
— Maliye	3 (2)				
X — İdare H.	5 (3)				
X — Ceza H. (Genel II)	3 (4)				
X — Medenî Hukuk (Eşya Hukuku, Giriş - Zilyetlik ve Tapu Sicili)	3 (4/2)				
X — Medenî hukuk (Borçlar Hukuku - Genel II)	3 (4/2)				
(5 Ders)	17				

**Ek. II. Komisyonun 2. teklifi (10 Mayıs 1976) üzerinde
Fakülte Kurulunda yapılan değişiklikler :**

LİSANS DİPLOMASI

I. Yarıyıl		II. Yarıyıl		III. yarıyıl		IV. Yarıyıl	
X — Medenî hukuk (Eşya Hukuku. II) 3 (4/2)		X — Devletler umumi hukuku 6 (4)		X — Devletler Hususî H. 5 (3)		— Kamu hürriyet- leri 2 (3/2)	
X — Ceza H. - Özel 3 (2)		X — Hukuk felsefesi 3 (2)		X — Miras h. 3 (2)		— H. sosyolojisi 3 (2)	
X — Medenî usul hukuku 5 (4)		X — Borçlar hukuku (Özel) 4 (2)		X — Vergi hukuku 3 (2)		X — İş hukuku 3 (3/2)	
X — İdarî kaza 3 (2)		X — Şirketler H. 5 (4/2)		X — Ceza usul hukuku 4 (3)		X — İcra - iflâs h. 4 (3)	
X — T. işletme h. 2 (4/2)		— Seçimlik 2 (—)		X — Kıymetli evrak hukuku 3 (5/2)		X — Sigorta h. 2 (5/3)	
— Seçimlik 2 (1)		— Seçimlik 2 (—)		— Seçimlik 2 (—)		X — Deniz hukuku 2	
— Seçimlik 2 (—)		(6 Ders) 22				— Adli tıp 2	
(7 Ders) 20				(6 Ders) 20		— Seçimlik 2 (1)	
						(8 Ders) 20	
Seçimlik dersler		— Ekonomi hukuku (G)		— Uluslararası kuruluşlar (KH)		— Avrupa hukuku (G)	
— Sosyal bilimlerde metot (İstatistik dahil) (G)		— Tapulama ve toprak H. (ÖH)		— Mukayeseli özel h. (ÖH)		— Sosyal güvenlik (G)	
— Türk ekonomisi (G)		— Askerî ceza H. (KH)		X — Fikrî - sınıf haklar (ÖH)		— Maden hukuku (G)	
— Ekonomik dok- trinler tarihi (G)		— Dış ticaret H. (G)		— Siyasal bilim (KH)		— Trafik hukuku (G)	
— Adli psikoloji (KH)		— Çevre H. (G)		X — Taşıma hukuku (ÖH)		— Uluslararası politika (KH)	
— Muhasebe (G)							